

ganzer Logik. Ech verstinn net fir wat dës Majoritéit nach ëmmer Angscht huet. Aus Angscht dass vläicht een ze vill mat wile geet, maache mer d'Prozeduren esou komplizéiert, dass honnerten an dausenden net kënne mat wile goen. Ech bedauern dat. Ech sinn awer frou, dass dann hei emol erëm en theoretescht Potenzial vun 8.000 Leit soll bestoen.

Ech sinn awer och gespaant an där kuerzer Zäit, déi dës Majoritéit nach bleift, fir iwwerhaapt usazweis eng Informatiounscampagne ze starten, wéi vill vun deene Leit dann Zäit a Loscht fanne fir hei matzestëmmen. Dat wäerte mer da gesinn. Da gëtt herno no de Wahlen erëm mat grousssem Bedauere festgestallt, dass vun deenen 8.000 Leit der nëmmen e puer mat wile waren.

Wann een natierlech esou kuerzfristeg d'Gesetzer eréischt ofstëmmt, dann huet ee sécherlech keng Moyene méi fir méi Leit ze motivéieren, mä trotz allem, wéi gesot, wäerte mer awer den Accord zu dësem Gesetz bréngen. Dat ass da fir dass déi puer, déi vläicht Loscht hunn, eng Chance kréie matzegoen.

Ech soen lech merci.

**M. le Président.** - D'Diskussioun ass ofgeschloss an d'Wuert huet elo den Här Innenminister Michel Wolter.

**M. Michel Wolter, Ministre de l'Intérieur.** - Här President, ech weise mech erfreet doriwwer, dass mer eng grouss Unanimitéit an der Chamber hu fir dee Projet hei ze stëmmen. Ech si mat all deenen d'accord, déi der Meenung sinn, dass dat heite prozedural e bësse komesch gaangen ass. Ech wëll net weider op d'Emstänn agoe fir wat dass dat geschitt ass. Ech wëll just deene soen, déi d'Ambitioun hu fir op déi Plazen ze komme wou mir haut sinn, dass och hinnen dat an Zukunft eventuell passéiere kann, well dat huet net onbedéngt eppes mat deenen ze dinn, déi dëse Ressort hunn.

Par ailleurs ass dat Gesetz awer e Gesetz, wat e gewëssene Symbolwäert huet, well et deene Bierger, déi wellen - ech weess net wéi vill dass dat der sinn -, déi aus deenen zéng Länner kommen, déi den 1. Mee vun dësem Joer an d'Europäesch Unioen bäikommen, d'Méiglechkeet gëtt, un den Europawahlen deelzehuelen. Et ass eng aussergewöhnlech Prozedur. Dat huet eppes domadder ze dinn, dass den 1. Mee vun dësem Joer eben och esou fält wéi e fält. Wann dat Ganzt op den 1. Juli gefall wär vun dësem Joer, dann hätte mer déi Prozedur och inhaltlech net gemaach.

Et ass och net eng Ausnahm par rapport zum Droit de vote generell, well mer d'Konditiounen genausou gehalen hu wéi déi aner Leit, déi sech fir den 31. Mäerz vum Joer 2003 hu missen aschreiwen. Hei ass dat d'selwecht. Et ass ebe just well d'Kommunikatioun oder d'Prozedur ebe postérieur zu deem 31. Mäerz vum leschte Joer war wou mer hei eng Derogatioun virhuelen.

Zum Schluss wollt ech soen, dass, wéi mer d'Wahlgesetz gestëmmt hu vum leschte Joer, et mä Souci war fir ze probéieren, déi Délaien, déi sech als komplett exagéiert an vereelt duerstellen, wat d'Opstelle vun eise Wahllëschten ubelaangt, ze änneren. Ech hat esouguer extra eng Kommissioun zesummegeesat, déi öfters getagt huet, wou Beamte vu mir dra waren, wou Leit vum Syvicol dra waren, wou Leit vun de Gemengen dra waren, wou och Leit dra waren, déi déi Wahlen normalerweis organiséieren. A mir konnten eis do mat enger Propose fir d'Délaien ze reduzéieren net duerchsetzen. Mir sinn op all méiglech Obstacles gestouss, wann et drëm gaangen ass fir d'Wielerlëschten, wat am Fong meng initial Léisung oder Proposition war, praktesch bis d'Woch virun de Wahlen opzeloos-

sen. Dobäi si mer op all méiglech Oflehnunge gestouss, an heiansdo net, Här Gira, vun där Säit wou Dir mengt, net vun där politescher Säit, mä éischter vun där technokratescher Säit, esou dass mer déi liddi fale gelooss hunn.

Ech bleiwen awer der Meenung, dass mer eist Wahlgesetz op deem Punkt iergendwann eng Kéier an der Zukunft un eng méi modern Zäit mussen adaptéieren, an et muss méiglech sinn, dass Leit och bis kuerz virun de Wahlen an engem klengen Land wéi Lëtzebuerg sech kënne, wa se d'Konditiounen erfëllen - dat ass jo d'Haaptsaach -, op eng Wahllëscht androen, fir dass se kënne mat wile goen. Ech hoffen, dass mer bei enger nächster Geleeënheet, well dat Wahlgesetz ass jo eppes wat awer vun Zäit zu Zäit och revidéiert gëtt, dann och d'Ausdauer an d'Akzeptanz bei deenen, déi d'Wahle musse matorganiséieren, fanne fir an déi Richtung ze goen.

Ech soen lech merci.

**Plusieurs voix.** - Très bien.

**M. le Président.** - D'Diskussioun ass elo ofgeschloss a mir kommen zur Lecture vun den Artikelen vum Projet de loi 5276 a stëmmen driwwer of.

**Lecture du texte du projet de loi (par M. Jean Spautz)**

D'Artikelen 1 bis 10 si gelies an ugeholl.

Dir Dammen an Dir Hären, d'Lecture ass ofgeschloss a mir kommen elo zum Vote iwwert dee gesamte Projet.

**Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel**

Déi derfir si stëmme mat Jo, déi dergéint si mat Neen oder si enthalen sech.

De Projet de loi ass eestëmmegeg ugeholl mat 55 Jo-Stëmmen.

*Ont voté oui: Mme Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mme Marie-Josée Frank, MM. Marcel Glesener, Jean-Marie Halsdorf, Norbert Hauptert (M. Lucien Clement), Nico Loes, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Mme Ferny Nicklaus-Faber (par M. Marco Schank), MM. Marcel Sauber, Marco Schank, Jean Spautz, Mme Nelly Stein, MM. Théo Stendebach, Nicolas Strotz, Fred Sunnen, Lucien Weiler (par Mme Nancy Arendt) et Claude Wiseler (par M. Théo Stendebach);*

*Mme Simone Beissel, MM. Jeannot Belling (par Mme Simone Beissel), Xavier Bettel (par M. Gusty Graas), Niki Bettendorf, Emile Calmes, Mme Agny Durdu (par M. Claude Meisch), MM. Gusty Graas, Paul Helminger, Alexandre Krieps, Claude Meisch, Mme Maggy Nagel, MM. Jean-Paul Rippinger, Marco Schroell et John Schummer;*

*MM. Jean Asselborn (par M. Ben Fayot), Alex Bodry, Mme Mady Delvaux-Stehres (par M. Alex Bodry), M. Mars Di Bartolomeo, Ben Fayot, Jeannot Krecké (par M. Marc Zanussi), Lucien Lux (par M. Mars Di Bartolomeo), Jos Scheuer, Georges Wohlfart (par M. Jos Scheuer) et Marc Zanussi;*

*MM. Jean Colombero, Gast Gibéryen, Fernand Greisen (par M. Aly Jaerling), Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen;*

*MM. François Bausch, Camille Gira, Jean Huss, Mmes Dagmar Reuter-Angelsberg et Renée Wagener (par M. Camille Gira);*

*M. Serge Urbany.*

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

**(Assentiment)**

Et ass also esou decidéiert.

Da komme mer elo zur Diskussioun vum Projet de loi 5214, eng Ofännerung vum Wahlgesetz. Et sinn ageschriwwen: déi Häre Fayot, Graas, Jaerling a Gira. D'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Marco Schank.

#### 4. 5214 - Projet de loi ayant pour objet de modifier et de compléter la loi électorale du 18 février 2003

**Rapport de la Commission des Affaires intérieures**

**M. Marco Schank (CSV), rapporteur.** - Här President, am Koalitiounsofkommes vun 1999 war virgesinn, d'Wahlgesetz enger grondleeënder Reform ze ënnerwerfen. Dat hu mer gemaach d'lescht Joer. Ech wëll dann och kuerz drun erënneren, dass an deem Gesetz eng ganz Partie wesentlech Ännerunge virgeholl goufen. Just fir lech drun ze erënneren: d'Eropsetze vum obligatoresche Wahlalter beispillsweis, d'Erofsetze vum Alter fir dat aktivt an dat passivt Wahlrecht. Dann hu mer beispillsweis och eng Partie Ännerunge bei der Bréifwahl ënnerholl fir dat méi licht ze maachen, fir de Leit awer d'Méiglechkeet ze ginn, per Bréifwahl ze wilen. Mir hunn den zweeten Tour bei de Gemengewahlen ofgeschafft, d'Sektiounen an de Majorzgemengen, a mir hunn och d'Residenzklauseel op fënnf Joer erofgesat.

Ech wëll och drun erënneren, als Rapporteur an als President vun der Kommissioun deemools, och op Grond vun där Kritik, dass déi inhaltlech, déi essenziell Ännerunge wierklech am Detail gemaach gi sinn, dass mer eis vill Zäit geholl hu fir déi ze diskutéieren, an dass mer dat och am Kader vu ville Kommissiounssätzunge gemaach hunn.

Bei dëser Reform waren eng Partie Detailfroen opbliwwen, déi elo mat deem Projet, deen hei virläit, beäntwert ginn. Dës Redressementer - ech kommen elo nach drop ze schwätzen - betreffen an der Haaptsaach zwou Saachen: Dat Éischt ass d'Dispositioun iwwert d'Bréifwahl, dat Zweet ass d'Zesummesetzung vun de Wahlbüroen. An ech wollt am Ufank nach kuerz op den Avis vum Statsrot agoen, dee mer den 19. Dezember 2003 kruten. De Statsrot huet haaptsächlech drop opmierksam gemaach, dass, ouni déi Ännerungen, déi mer haut wëlle virhuelen, d'Wahle vum 13. Juni éischter manner reibungslos iwwert d'Bühn géife goen, wéi wann déi Modifikatiounen kommen. Deemno ass et kloer, dass mer et net hei mat engem onwichtige Gesetz ze dinn hunn, mä mat engem Gesetz, dat awer d'Viraussetzung schafft, dass en uerdnungsgeméissem Oflaf vun de Wahle garantéiert gëtt.

Här President, den Text vum Projet ass de 25. September d'lescht Joer vum Innenminister an der Chamber déposéiert ginn, an an der Sëtzung vum 13. respektiv vum 22. Januar hu mer dann den Text gekuckt, ënnert d'Lupp geholl, an an der Sëtzung vun eiser Kommissioun den 28. Januar ass de schréffleche Rapport ugeholl ginn.

**Une voix.** - Très bien!

**M. Marco Schank (CSV), rapporteur.** - Här President, ech wollt lech d'Detailler aus dem Projet erspueren, well mäi schréffleche Rapport ausféierlech op dës Froen ageet. Erlaabt mer awer op déi zwee Voleten, Bréifwahl an Zesummesetzung vun de Wahlbüroen, zrëckzekommen.

D'Bréifwahl, do ginn et insgesamt siwen oder esouguer aacht Artikelen, de 15, 16, 17, den 22, den 23 bis den 28, déi domat zesummenhänken, a bei de Wahlbüroen sinn et d'Artikelen 5, 6, 7, 8 an 9. D'Gesetz gesäit also vir, dass an Zukunft d'Gemengen d'Operatiounen fir d'Bréifwahl selwer organiséieren, an dat souwuel um Niveau vun de Legislativwahle wéi och de Kommunal- an den Europawahlen. Bis elo war et jo esou, dass an de Gemengen d'Bréifwahl nëmmen

um Niveau vun de Kommunalwahlen organiséiert gouf. Virdu gouf et hei en extrae Büro an e Bureau particulier an all Circonscription fir d'Chamber- an d'EU-Wahlen. Um Niveau vum Wahlgesetz geet et also drëm fir d'Dispositiounen fir d'Bréifwahl, wéi et bis elo scho bei de Kommunalwahlen ass, och op d'Parlaments- an d'Europawahlen ze applizéieren, an nom Artikel 55 vum Wahlgesetz muss all Gemeng am Ufank vun all Joer en fonction vun der Unzuel vun de Wielerinnen a Wieler festleeën, wéivill Wahlbüroen een definitiv muss organiséieren.

Grouss Changementen ginn et do an der Regel net, well tëscht dem 1. Januar vun engem Wahljoer an dem Wahldatum Mëtt Juni d'Zuel vun de Wieler net substanzuell ofhëlt oder wüsst. Normalerweis huet och d'Opdeelung vun deenen, déi op der Plaz wilen an deenen, déi léiwer iwwert d'Bréifwahl hir Stëmm ofginn, wéineg Afloss op d'Zuel vun de Wahlbüroen.

Et muss een awer soen, dass op Grond vun deene Bestëmmungen, déi mer d'lescht an d'Gesetz iwwert d'Bréifwahl gesat hunn, een dovunner kann ausgoen - dat ass jo gutt -, dass d'Zuel vun de Leit, déi per Bréifwahl hir Stëmm ofginn, eropgeet. Dat bedeit natierlech virun allem fir d'Haaptwahlbüroen méi Opwand, wann et herno ëm d'Ausziele vun de Stëmme geet.

Aus dësem Grond hunn d'Gemengen d'Méiglechkeet, fir weider Büroen ze organiséieren, wann et sech ubitt a wann d'Zuel vun de Wielerinnen a Wieler, wéi et am Artikel 55 virgesinn ass, iwwerschritt gëtt. D'Gemeenge bleiwen awer fräi ze entscheeden, ob se zousätzlech Büroen ariichten oder ob se dat net maachen. Dat heescht awer deemno och, dass de Bureau principal sech och ëm d'Bulletin vum de Bréifwahle këmmere kann, och wann d'Zuel vun de Wieler, wéi et am Artikel 55 festgeschriwwen ass, iwwerschritt gëtt.

D'Kommissioun hat de Ministère gebieden, fir Explikatiounen iwwert d'Prozedur vun der Bréifwahl ze ginn. Dës Prezisiounen, déi mer do kruten, hunn och de Kommissionsmembere Satisfaktioun ginn a mir waren dann hei och mam initialen Text vum Projet averstanen.

Här President, den zweete wichtige Volet, wéi scho gesot, ass d'Zesummesetzung vun de Wahlbüroen. An och do huet d'Kommissioun sech, wéi se den Avis vum Statsrot gekuckt hat, éischter erstaunt gewisen. De Statsrot huet nämlech gemengt, dass dës Artikelen géife verhënnern, dass d'Sekretären, déi net Wieler sinn an der Gemeng wou se affektéiert sinn, hirer Biergerpflicht, fir ze wilen, net kënnen nokommen, well se zu gläicher Zäit hir Funktioun um Wahldag an der Gemeng ausüben.

D'Kommissioun huet awer an deem Kontext op d'Méiglechkeet vun der Bréifwahl higewisen, vun där de Sekretär ka profitéieren. Des Weidere beseet den Artikel 62 ausdrécklech: «En cas d'empêchement ou d'absence du secrétaire pendant le cours des opérations et au cas où il n'a pas de secrétaire adjoint, l'un des assesseurs est appelé par le président à le remplacer.» Deemno ass ëmmer eng Permanence assuréiert. Och hei hunn d'Erklärungen aus dem Intérieur iwwert d'Praxis vun deenen Dispositiounen kloer ginn an och hei ass d'Kommissioun sech eens ginn, fir beim initialen Text ze bleiwen.

Déi nei Dispositiounen vereinfachen deemno och d'Sich no Ersatz-Assesseuren, wat wichteg ass fir d'Organisatioun vun de Wahlbüroen. Doriwwer eraus beseet den neien Artikel 4 kloer, dass de President an d'Assesseuren effektiv Membere vum Wahlbüro sinn, déi vun engem Sekretär assistéiert ginn, dee kee Stëmmrecht huet an deen deemno keen effektive Member am Wahlbüro ass. Op jidde Fall - an dat ass wesentlech - wäert an Zukunft d'Méiglechkeet bestoen,

datt de Sekretär an de Secrétaire-adjoint net Member vum Büro sinn an - an dorëms geet et - si net musse Wieler an der Gemeng sinn, wou se am Büro hëllefen.

Dann zum Schluss, Här President, erlaabt mer nach vläicht zwee e bësse méi relevant Punkten ervirzehiewen. Een éischte Punkt ass den Artikel 2. Hei gëtt den Artikel 55 vum Wahlgesetz ëmgeännert an dat ass net onwesentlech. Hei ginn nämlech d'Viraussetzunge geschafen, dass d'Aarbechtsbe- laaschtung vun engem Büro sech tëscht 200 a 400 Wielerinnen a Wieler situéiert an dëst ass noutwendeg gi fir ee gudden Oflaf vun de Wahloperatiounen am Fall wou Simultanwahle stattfannen; wéi zum Beispill wa Chamber- an Europawahle matenee stattfannen. Am alen Text waren hei nach 300, respektiv maximal 600 Wieler fir ee Büro virgesinn.

An dann nach den Artikel 10 an dësem Projet. Do gëtt den Artikel 79 aus dem Wahlgesetz ofgeännert. Dësen Artikel huet virgesinn, dass eng behënnert oder eng blann Persoun vun engem Guide oder enger Zweetpersoun begleet ka ginn - ganz dacks ass dat eng Infirmière oder eventuell en Enkelkand - an dës ka souguer de Vote amplaz vun där behënnert Persoun formuléieren. Mä d'Modifikatioun déi elo kënn gesäit vir, dass dës zweet Persoun net onbedéngt Wieler muss sinn. De Statsrot huet hei gemengt, dass de Begleeder op d'mannst volljäreg misst sinn a war doriwwer eraus der Meenung, dass de Guide misst Wieler sinn. D'Kommissioun huet awer deem Wonsch net Rechnung gedroen, well se der Meenung ass, dass déi betraffe Persoune solle fräi wile kënnen, wie se an de Wahllokal begleet. Aus dësem Grond huet d'Kommissioun sech dofir ausgeschat, fir den initialen Text bäizebehalen.

Ech kommen dann elo zum Schluss, Här President. Ech denken, dass mer mat all deene punktuellen Ännerungen enger optimaler Ëmsetzung vum Gesetz vum 18. Februar 2003 Rechnung droen an dee virleiede Projet huet an der Kommissioun och zu kenge gréiseren oder och ideologeschen Ausenanersetzungen gefouert. Den Detail iwwert déi eenzel punktuell Émännerungen a Präzisiounen kann een am schréffleche Rapport nolieen. Ech wëllt awer och hei der Sekretärin vun eiser Chamberskommissioun an de Mataarbechter vun der Fraktioun merci soen. Esou vill zum Rapport. Zum Schluss wollt ech dann, als Member vu menger Fraktioun, och den Accord fir dës Projet bréngen.

Ech soen lech merci.

**Plusieurs voix.** - Très bien.

**M. le Président.** - Als éischten Diskussiounsriedner ass den Här Ben Fayot agedroen. D'Wuert huet elo den Här Fayot.

**Une voix.** - Allez Ben!

**Discussion générale**

**M. Ben Fayot (LSAP).** - Här President, dës Projet, bis no deem Gesetz vum Februar 2003, soll eng Partie Ongereimtheeten aus deem Gesetz eraushuelen. Zu dem Inhalt wollt ech am Fong geholl net ganz vill soen. Ech wollt trotzdem bemerken, dass et eigentlech schued ass - an do sinn ech mam Statsrot d'accord -, dass déi Bréifwahl net méi zentraliséiert gëtt an engem Bureau particulier vun der Circonscription, mä dass se elo duerch d'Gemengen iwwerall verstreut gëtt. De Statsrot seet, et wier héchstwahrscheinlech méi effikass, fir déi Bréifwahl auszeziele wéi dat elo virgesinn ass. Ech hunn am Fong geholl och keng richtig Argumentatioun, weder am Rapport vun der Chamber, nach am Exposé des motifs vum Projet gesinn.

Bon, ech wëll mech gäre beléiere loossen, mä ech fannen eigentlech dem Statsrot seng Argumentatioun besser. Hie seet, déi Büroen hunn



Erfahrung an der Manéier, wéi se mat der Bréifwahl ëmginn a wa mer se elo iwwer all d'Gemenge verspreëen, sinn ech mer net sécher, dass dat méi effikass ass wéi dat, wat elo besteet; d'Effikassitéit ass also net vu virera garantéiert.

Ofgesi vun dësem Projet, wollt ech elo trotzdeem dräi aner Froen hei ervirhiewen. Eng, déi huet den Här Klein mer mat op de Wee ginn, well en net kann hei sinn - den Här Klein ass jo och Buergermeeschter a President vum Syvicol. Hien huet mech drop higewisen, dass am Artikel 54 iwwert d'Formation des collèges, deen elo net hei an dësem Projet zur Fro steet, déi Büroen, déi an enger Gemeng sinn, sief et am Chef-lieu vun der Gemeng, sief et an den anere Lokalitéiten, musse par délibération vum Conseil communal determinéiert ginn. Hien huet mer gesot, dass virdrun, éier mer dat Gesetz vum Februar 2003 haten, all Kéiers eng Lëscht do war, déi duerch ee Règlement grand-ducal publizéiert ginn ass an et sollt een de Gemenge rappeléieren, dass se déi Délibération misste virun de Wahle vum 13. Juni huelen.

Déi zweet Remarque, déi ech wollt maachen, ass eng Remarque vun allgemenger Natur iwwert dat Wahlgesetz hei - an ech huelen och un, dass déi Leit, déi dat Wahlgesetz gemaach hunn, Spezialiste waren a sech ganz vill Méi ginn hunn. Mä ech muss lech soen, dat Gesetz ass net ëmmer ganz lisibel. D'Lisibilitéit vun deem Gesetz ass net honnertprozenteg garantéiert. Wann ech zum Beispill kucken, fir e gewéinlech Stierflechen an deem Gesetz erauszefannen, dass ee sech muss virum 1. Abrëll vun deem Joer, éier d'Wahle stattfannen, an d'Wielerlëschten aschreiwen, do muss een dräi Artikel matenee kombinéieren: den Artikel 4, den Artikel 7 an den Artikel 52; ech zitéieren lech se elo net, Dir kënnt mer vertrauen, dass ech dat nogesicht hunn. Dat ass natierlech komplizéiert fir en einfache Bierger, deen dat do wëllt am Gesetz nolliesen. Fir dat erauszefannen brauchen en e Spezialist, e Jurist, e Buergermeeschter oder wien och ëmmer, deen dat Gesetz praktikéiert huet.

Déi zweet Remarque ass déi vum Datum, an do wollt ech am Sënn vun deem, wat den Här Gira gesot huet abordéieren, dass déi Leit, déi am Oktober 2005 mat an d'Wahle wëlle goen, sech mussen virum 31. Mäerz 2004 an d'Wielerlëschten aschreiwe loossen. Dat ass menger Ansicht no dépasséiert, an ech bedauere wierklech, dass den Här Minister net mat senger Proposition an der Kommission duerchkomm ass. Ech weess, et kann ee géint all Neierung sinn.

■ **M. Michel Wolter, *Ministre de l'Intérieur*.** - Net an der Chamber.

■ **M. Ben Fayot (*LSAP*).** - Net an der Chamber, mä insgesamt, wéi soll ech soen,...

■ **M. Michel Wolter, *Ministre de l'Intérieur*.** - ...an der Mille vun der Prozedur.

■ **M. Ben Fayot (*LSAP*).** - Wéi dann och ëmmer.

Ech bedauern dat, well et ass wierklech net ze verstoen, an et ass och fir déi Auslänner, déi mer wëlle motivéiere fir an d'Gemengewahle matzegoen, net verständlech, dass se esou laang virdu sech mussen aschreiwe loossen. Et ass vill méi interessant an deem Joer, wou wierklech d'Wahlcampagne uleef, fir do d'Leit ze motivéieren an ze soen: Elo sollt Der lech aschreiwen.

Ech bedauern et wierklech, dass mer bei deenen zwee Wahlgesetz, déi mer elo gemaach hunn, dat net fäerdegbruecht hunn an hoffen, dass an Zukunft entweder den Här Wolter als Innenminister oder en aneren Innenminister an eng aner Regierung déi Saach do nach eng Kéier virhuelen. Éischstens eng besser Lisibilitéit vun deem Gesetz, an zweetens méi eng biergerno Ma-

néier fir un deene Wahlen deelzehuelen.

Ennert dem Benefiss vun deene Remarque wollt ech soen, dass mer selbstverständlech dëse Projet matstëmmen.

■ **M. le Président.** - Als nächste Riedner ass den Här Gusty Graas agedroen. D'Wuert huet den Här Graas.

■ **M. Gusty Graas (*DP*).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wëll fir d'éischt dem Marco Schank, deen an deene leschte Stonnen enorm vill geschafft huet, merci soen.

#### (*Interruption*)

Däerf ech schwätzen, Här Di Bartolomeo?

Ech wëll zu dësem Projet de loi selbstverständlech den Accord vun der Demokratescher Partei bréngen, wëll awer eng Remarque nach just maachen.

Gott sei Dank hu mer dem Conseil d'État an engem Punkt net noginn. En hat eis u sech schonn an der éischter Version an eng falsch Fährdt dirigéiert, an zwar ass et drëms gaangen, wat fir eng Kompetenzen d'Sekretären an de Wahlbüroer kréichen. En huet jo ëmmer dofir plädéiert, dass d'Sekretären u sech net dierften an engem Wahlbüro siégéieren, wa se net och an där Gemeng d'Wahlrecht kënnten ausüben. Mir hu vun Ufank u gesot, dass dat géing besonnesch fir déi kleng Gemenge Problemer mat sech bréngen.

Frou sinn ech, dass mer dat redresséiert hunn. An d'Gesetz, iert et seng Feierprouf muss bestoen, dat ass jo spëtstens den 13. Juni, misst am Prinzip dann elo esou adaptéiert sinn, dass näischt méi dierft schief goen. An deem Sënn bréngen ech den Accord vu menger Fraktion.

Ech soen lech merci.

■ **M. le Président.** - Als nächste Riedner huet den Här Aly Jaerling d'Wuert.

■ **M. Aly Jaerling (*ADR*).** - Här President, ech si frou, dass jiddfer ee sech hei fret a mer dat do endlech iwwert d'Bühn kréien.

Mir hunn als ADR eis Bedenken an der Kommission virbruecht. Den Här Gira faasst déi bestëmmt her no nach eng Kéier zesummen, an dofir maachen ech dat elo net. Mir si bereet dat Gesetz mat ze stëmmen, well et effektiv wichteg ass, trotz...

■ **M. Gast Gibéryen (*ADR*).** - Eise Bedenken.

■ **M. Aly Jaerling (*ADR*).** - ...enger Rei vu Kritikken, déi unzëbréng wäeren, trotz där Prozedur, déi ech virdrun ugeschnidden hunn.

■ **M. le Président.** - Als leschten Diskussionsriedner huet den Här Camille Gira d'Wuert.

■ **M. Camille Gira (*DÉI GRENG*).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wäert mech awer wierklech hidden d'Bedenke vum ADR zesummenzefaassen. Ech hale mech do wäit ewech. Dat, wat ech elo hei soen, ass reng d'Meenung vun der grénger Fraktion, well d'Resultat vum Vote ass och anescht. Här Jaerling, wann Dir Bedenken hutt, dann äussert se. Ech weess net genee wéi eng Der gemengt hutt.

#### (*Interruption*)

Här President, heiansdo ass ee frou als Oppositionsdeputéierten, wann een emol eng Kéier Recht kritt mat deem, wat een hei op der Tribün seet. Ech hat mer d'lescht Joer, ënnert dem Virwurf vu Polemik a wat weess ech, erlaabt ze soen, dass ech - fir hallef ze zitéieren - zouversichtlech wier, wann ech dat esou där soen, dass bestëmmt Gaffen an deem Gesetz dra wieren, well et net méiglech wier an esou enger Hetz, wéi dat d'lescht Joer de Fall war, e Gesetz mat 346 Artikel valabel zu Enn ze

bréngen. Ech hu misse feststellen, dass ech méi wéi Recht kritt hunn. Et waren nach vill méi Gaffen dran enthalte wéi ugeholl, an déi sollen elo opgehuewe ginn.

Ech wollt nach soen, Här President, dass am Géigesaz zu deenen anere Fraktioun mir eis wäerten enthalte bei dësem Gesetz, net well mer e Problem hu mam Fong vun deenen Artikelen, déi elo geännert ginn - dat wierklech net, well et gi verschidden Ännerungen, déi ee begreisse kann -, mä et ass einfach well dëst Gesetz déi grouss Defiziter, déi mir als Gréng bei der Reform vum leschte Joer schonn opgewisen haten, net ophieft. Näischt hätt verhénnert, dass opgrond vun deenen Debatte vum leschte Joer an opgrond vun neien Erkenntnisser een zum Beispill den Délai fir d'Auslänner, fir sech anzeschreiwen, roueg hätt kënne verkierzen. Domat wier kengem en Zack aus der Kroun gefall.

A wann effektiv de Minister, wat ech bedauern, sech net konnt duerchsetze mat enger méi moderner Method fir sech an d'Wielerlëschten anzidroen, dann hätt een deem jo kënne Rechnung droen, andeem een zum Beispill den Délai vu fënnf Joer beim Moment vun der Aschreiwung op dräi reduzéiert hätt. Et hätt ee praktesch beim Termin vun de Wahlen dann awer fënnf Joer gehat. Dat wier zum Beispill eng Méiglechkeet gewiescht. Dat hätt ee ganz gutt an dëst Gesetz kënne eraschreiwen. All dat ass net geschitt. Et ass bei punktuellen technesche Korrekture bliwen. An deem Sënn géing ech eis Enthaltung motivéieren.

Ech wëllt op där anerer Säit mech deene Leit uschlëssen, déi soen, a souguer Leit, déi Spezialiste sinn a sech intensiv dermat befaasst hunn, soen dat och, dass dat Gesetz ganz komplizéiert ass. Ech froe mech, ob et net sënnavoll wier, wann de Ministère de l'Intérieur géing relativ kuerzfristeg nach eng zweet Circulaire un d'Gemenge schécken. Ech hu ganz vill Vertrauen a meng eege Gemengebeamten a -beamtinnen, och an déi Beamtinnen a Beamten an deenen anere Mengungen, mä dat hei ass esou komplex, dass ech mech froen, ob eng Circulaire, zum Beispill mat engem Tableau wou déi eenzel Échéancen, déi bis den 13. Juni an d'nächst Joer den Oktober ufalen, opgewise sinn, net sënnavoll wier.

D'Beamte sinn elo gefuerdert véier parallell Wielerlëschten ze féieren, wou deelweis d'Konditiounen an d'Délaien anescht sinn. Ech froe mech wierklech, ob et net sënnavoll wier, eng flott Circulaire ze maache mat all deenen Échéancen. Dat géing eis évitéieren eventuell bei der éischter Oplo vun dësem Wahlgesetz Pannen ze erliewen. Et wier gutt, wa mat dësem Gesetz an dësem Vote leschtméiglechst Panne vermiede kënnte ginn. Vläch kann eng Motivatioun vum Ministère de l'Intérieur mat enger gudder Circulaire dozou bäidroen!

Ech soen lech merci.

■ **M. le Président.** - D'Wuert huet den Här Innenminister Michel Wolter.

■ **M. Michel Wolter, *Ministre de l'Intérieur*.** - Här President, ech wollt och dem Här Schank merci soe fir de Rapport - ech hat vergiess dat fir den éischten Deel virdrun ze maachen -, wéi ech och de Membren an der Kommission merci soen, dass se déi Projekte positiv aviséiert hunn. Ech si frou, dass déi zwee Projekte beienee gestëmmt ginn, well esou ass am Fong d'Peinlechkeet nëmmen eng Kéier, amplaz dass mer se zweemol hunn.

Ech muss soen, dass ech mech net brillant den Owend spieren, wann et drëm geet dëse Projet de loi zum Vote ze stellen, well en dach awer

d'Résultante ass vun enger ganzer Rei vu Feeler, déi an deene leschte Jore bei der Preparatioun vun diverse Projekte geschitt sinn.

Et weist mer awer, och wann ee sech déi beschte Méi gëtt an der Preparatioun, och wann ee probéiert d'Spezialisten alleguerete beienee ze hunn, och wann een Aarbechtsgruppen am Virfeld vu Projet de loien organiséiert, dass dat net ëmmer d'Garantie ass, dass dat, wat herno gestëmmt gëtt, d'Strooss hält.

Eng Rei vun de Modifikatiounen, déi mer haut proposéieren, déi si soss näischt wéi d'Konklusiounen, déi gezu gi sinn aus gréisseren Aarbechtsgruppe fir d'Wahlgesetz ze moderniséieren an après coup, wéi se bis gestëmmt waren, hunn d'Leit sech d'Saach nach eng Kéier iwwerluecht a sinn zur Konklusioun komm, dass verschiddener vun deene Modifikatiounen awer vläch d'Strooss net géifen halen, wann et drëm géif goe fir se ze adaptéieren. Do denken ech haaptsächlech un déi Fro, wéi grouss dann e Wahlbüro muss sinn, also wéivill Wieler an engem Wahlbüro kënne passéieren, fir dass d'Leit am Wahlbüro et packen.

Dann d'Fro vum Sekretär, ob e Member ass am Büro, ob en aus der Gemeng muss sinn oder net. Notamment och d'Fro vum Vote par correspondance, wou d'lescht Joer gesot ginn ass, et wär iwwerhaupt kee Problem. A wéi dunnt déiselwecht Leit sech dräi Méint drop mat der praktescher Ëmsetzung befaasst hunn, hu se op eemol festgestallt, dass mat engem Vote central an der Stad fir d'ganz Land au vu vun der grousser Zuel vu Leit, déi entre-temps de Vote par correspondance huelen, een domadder net méi géif eens ginn. Duerch si mer da gezwonge ginn, fir dat hei ze maachen.

#### (*Interruption*)

Wat d'Lisibilitéit ubelaangt, Här Fayot, wëll ech lech soen, dass ech der Meenung sinn, dass mir alles gemaach hunn, wat machbar ass, well d'Gesetz, wat hei steet, ass d'Résultante vum intensiven Zesummestrecke vun de Käpp vu menge beschte Juristen aus dem Haus, déi schonn d'lescht Joer eng komplett remaniéiert Version vum Wahlgesetz op den Instanzeweue bruecht haten, wou mer pro Kapitel gefuer sinn, wou d'Wahlgesetz wierklech nogekuckt ginn ass Artikel pro Artikel, fir ze kucken d'Lisibilitéit hierzustellen.

Esou dass ech lech vläch muss enttäuschen an där Richtung, dass mer bei mir am Haus déi Leit elo nach fannen, déi et fäerdeg bréngen, dat Gesetz, wat anscheinend dann nach net lisibel genuch ass, nach méi lisibel ze maachen. Ech mengen, dass si nom beschte Wëssen a Gewësse probéiert hunn, de Regroupement vun de Kapitelen a vun den Artikelen ze maachen.

A schlussendlech zu där Geschicht mat de Wielerlëschte wëll ech nach eng Kéier dat soen, wat ech och d'lescht Joer hei gesot hunn - dat ass och vläch Usporn fir en Nächsten, dee sech un déi Aarbecht hei gëtt -, dass mer d'lescht Joer eng Reform vum Wahlgesetz gemaach hunn, wou ech vun Ufank u gesot hunn: Mir maachen nëmme Saachen dran, déi vu jiddferengem, dee gefrot ginn ass, och kënne akzeptéiert ginn. Ech si mam Här Gira d'accord: Op ganz ville Punkten hätt ee kënne méi wäit goen. Mir sinn net méi wäit gaangen, well mer deen Accord net haten, deen ech als noutwendeg ugesinn hat deemools fir d'Wahlgesetz kënne ze änneren. Et ka vläch en Nächsten eng Kéier higoen a kucken - mat Majoritéitsverhältnissen, wou en eben dann e Vote mécht tëschtent Majoritéit an Opposition -, fir esou eng Wahlreform ze maachen.

Et kéint een op enger ganzer Rei Punkte vill méi wäit goen. Mir sinn expressiv verbis net dohinner gaangen, an ech hunn am Virfeld vun der Reform vum leschte Joer

keng Punkten an d'Wahlgesetz iwerholl, wou ech net d'Garantie hat, dass mer d'Akzeptanz esouwuel um politesche wéi och um technesche Punkt haten. Dat huet mech och en fin de compte dozou beweegt, fir contrairement zu deem, wat ech wëlles hat, net op de Wee ze goen, fir mordicus wëlen eng Reduktioun vun den Aschreiwungszeiten an d'Wielerlëschten ze maachen. Et ass vläch eng schlecht Approche.

Et gëtt mer jo ëmmer an der Politik reprochéiert, dass ech ze vill géif forcéieren. Bei dem Wahlgesetz war ech der Meenung, dass ech den Accord bräicht vun den intervenanten alleguereten, well dat e fundamentaalt Gesetz ass. Dat war vläch net audacieux genuch. Ech mengen da kann ee bei enger nächster Reform kucken ob ee méi wäit kënnt wéi dat, wat mir des Kéier fäerdeg bruecht hunn. En attendant sinn ech frou, dass och dëst Gesetz awer mat grousser Majoritéit gestëmmt gëtt.

Ech soen lech merci.

■ **M. le Président.** - D'Diskussion ass elo ofgeschloss a mir kommen zur Lecture vun den Artikel vum Projet de loi 5214 a stëmmen driwwer of.

#### **Lecture du texte du projet de loi (par M. Jean Spautz)**

D'Artikelen 1 bis 28 si gelies an ugeholl.

Dir Dammen an Dir Hären, mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert dee virleiene Gesetzesprojet.

#### **Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel**

Déi derfir si stëmme mat Jo, déi dergéint si mat Neen oder si enthalte sech.

De Projet de loi ass ugeholl mat 49 Jo-Stëmmen a 6 Abstentiounen.

*Ont voté oui: Mme Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mme Marie-Josée Frank, MM. Marcel Glesener, Jean-Marie Halsdorf, Norbert Hauptert (par M. Laurent Mosar), Nico Loes, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Mme Ferny Nicklaus-Faber (par M. Nicolas Strotz), MM. Patrick Santer (par Mme Nancy Arendt), Marcel Sauber, Marco Schank, Jean Spautz, Mme Nelly Stein, MM. Théo Stendebach, Nicolas Strotz, Fred Sunnen, Lucien Weiler (par M. Nico Loes) et Claude Wiseler (par M. Théo Stendebach);*

*Mme Simone Beissel, MM. Jeannot Belling (par M. Niki Bettendorf), Niki Bettendorf, Emile Calmes, Mme Agny Durdu (par M. John Schummer), MM. Gusty Graas, Paul Helminger, Alexandre Krieps, Claude Meisch, Mme Maggy Nagel, MM. Jean-Paul Rippinger, Marco Schroell et John Schummer; MM. Jean Asselborn (par M. Ben Fayot), Alex Bodry, Mars Di Bartolomeo, Ben Fayot, Jeannot Krecké (par M. Mars Di Bartolomeo), Lucien Lux (par M. Alex Bodry), Jos Scheuer, Georges Wohlfart (par M. Jos Scheuer) et Marc Zanussi;*

*MM. Jean Colombara, Gast Gibéryen (par M. Robert Mehlen), Fernand Greisen (par M. Jean-Pierre Koepp), Jacques-Yves Henckes (par M. Aly Jaerling), Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.*

*Se sont abstenus: MM. François Bausch, Camille Gira, Jean Huss, Mmes Dagmar Reuter-Angelsberg et Renée Wagener (par M. Camille Gira);*

*M. Serge Urbany.*

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

#### (*Assentiment*)

Et ass also esou decidéiert.

Déi nächst Sitzunge si virgesi fir den 10., den 11. an den 12. Februar. Den Ordre du jour gëtt lech schrëftlech zoukomme gelooss. An domadder wär d'Sitzung opgehuewen.

**(Fin de la séance publique à 21.10 heures)**